

מגיד

***1 הא לחמא עניא- די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.** כל דכפיו ייתיו ויניכל, **כל דצריך ייתיו ויפסח.** השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישׂראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

***2 מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? ...**

***3 עבדים היינו לפרעה במצרים,** ויוציאנו יי אלהינו משם בגד חזקה ובזרוע נטויה. ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. * **ואפילו כלנו חכמים,** כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספור ביציאת מצרים. **וקל המורה לספור** ביציאת מצרים הרי זה משבח.

***4 מעשה רבבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.**

***5 אמר אלעזר בן עזריה:** הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות- עד שדרשה בן זומא: שפאמר, "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך": ימי חייך- הנמים, כל ימי חייך- הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך- העולם הזה, כל ימי חייך- להביא לימות המשיח.

***6 ברוך המקום, ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישׂראל, ברוך הוא.**

כנגד ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

חכם מה הוא אומר: **מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם:** ואף אתה אומר לו פהלכות הפסח: אין מפתירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע מה הוא אומר: **מה העבדה הזאת לכם:** לכם- ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אתה חקקה את שניו ואמר לו: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לי- ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל.

תם מה הוא אומר: **מה זאת?** ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו יי ממצרים, מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאול- את פתח לו, שפאמר: **והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים.**

***7 יכול מראש חדש,** תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום?

תלמוד לומר בעבור זה- בעבור זה- לא אמרתי אלא בשעה שיש מצוה ומרור מנחים לפניך.

***8 מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבדתו,**

שפאמר: ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר יי אלהי ישׂראל- בעבר הנהו ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהו ואולף אותו בכל ארץ כנען, וארצה את זרעו ואתו לו את יצחק, ואתו יצחק את יעקב ואת עשיו. ואתו לעשו את הר שער לרשת אותו, ויעקב ובניו מצרים.

***9 ברוך שומר הבטחתו לישראל,** ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא חשב את הקץ, לעשות כמו שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, שפאמר: "ויאמר לאברהם, **ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדים וענו אתם** ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול".

[מקסה את המצות ומגביה את הכוס.] ***10 והיא שעמדה** לאבותינו ולנו!! שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שבכל דור דור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

***11 צא ולמד** מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו. שפרעה לא גזר אלא על הנקרים ולבן בקש לעקור את הכל:

שפאמר: **ארמי אבד אבי, ויחד מצרימה ויגר שם במתי מעט, ויהי שם לגוי גדול, עצום ורב** - **ויחד מצרימה**- אנוס על פי הדבור.

- **ויגר שם**- מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם, שפאמר: ויאמרו אל פרעה, לגור בארץ פאנו, כי אין מרעה לצאן אשר לעבדך, כי כבד הרעב בארץ כנען. ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן.

- **במתי מעט**- כמה שפאמר: בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, ועתה שמך יי אלהיך ככוכבי השמים לרב.

- **ויהי שם לגוי**- מלמד שהיו ישׂראל מצנינים שם.

- **גדול, עצום**- כמו שפאמר: ובני ישׂראל פרו וישׂרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, ותמלא הארץ אתם.

- **ורב**- כמה שפאמר: רבבה כצמח השדה נתתך, ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים, שדים ככנו וישׂעך צמח, ואת ערם ועריה. ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמך, ואמר לך בדמך חיי, ואמר לך בדמך חיי

***12a וירעו אתנו המצרים ויענונו, ויתנו עלינו עבדה קשה.**

- **וירעו אתנו המצרים**- כמו שפאמר: הבה נתחכמה לו פן ירבה, והנה כי תקראנה מלחמה ונסוף גם הוא על שניאנו ונלחם בנו, ונעלה מן הארץ.

- **ויענונו**- כמה שפאמר: וישימו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם. ויבן ערי מסכנות לפרעה. את פתם ואת רעמסס.

- **ויתנו עלינו עבדה קשה**- כמו שפאמר: ויעבדו מצרים את בני ישׂראל בפרך.

***12b ונצקע אל יי אלהי אבותינו, וישמע יי את קלנו, וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו.**

- **ונצקע אל יי אלהי אבותינו**- כמה שפאמר: ויהי בימים הרבים ההם וזמת מלך מצרים, ויאנחו בני ישׂראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה.

- **וישמע יי את קלנו**- כמה שפאמר: וישמע אלהים את נאקתם, ויזכור אלהים את בריתו את אברהם, את יצחק ואת יעקב.

- **וירא את ענינו**- זו פרישות דרך ארץ, כמה שפאמר: וירא אלהים את בני ישׂראל ונדע אלהים.

- **וואת עמלנו**- אלו הבנים. כמה שפאמר: כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיוו.

- **וואת לחצנו**- זו הדחק, כמה שפאמר: וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם.

***12c ויוציאנו יי ממצרים בגד חזקה ובזרע נטויה, ובמרא גדל, ובאתות ובמפתים.**

- **ויוציאנו יי ממצרים**- לא על ידי מלאך, ולא על ידי שרף, ולא על ידי שליח, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, שפאמר: ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים. אני יי. ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה- אני ולא מלאך והייתי כל בכור בארץ מצרים- אני ולא שרף ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים- אני ולא השליח. אני יי- אני הוא ולא אחר.

- **גיד חזקה**- זו הדבר, כמה שפאמר: הנה יד יי חזיה במקנך אשר בשדה, בסוסיים, בחמרים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד.

- **ובזרע נטויה**- זו החרב, כמה שפאמר: וחרבו שלופה בגדו, נטויה על ירושלים.

- **ובמרא גדל**- זו גלוי שכונה, כמה שפאמר: או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתות ובמפתים, ובמלחמה ובגד חזקה ובזרוע נטויה, ובמוראים גדלים, ככל אשר עשה לכם יי אלהיכם במצרים לעיניך.

- **ובאתות**- זה המטה, כמה שפאמר: ואת המטה הזה תקח בגידך, אשר תעשה בו את האתות.

- **ובמפתים**- זה הדם, כמה שפאמר: ונתתי מופתים בשמים ובארץ-.

דם- ואש- ותימרות עשן.

***12d דבר אחר:** בגד חזקה- שפטים, ובזרע נטויה- שפטים, ובמרא גדל- שפטים, ובאתות- שפטים, ובמפתים- שפטים.

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים, ואלו הן:

דם	צפרדע	כנים
ערוב	דבר	שחין
ברד	ארבה	חשך
מפת בכורות		

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים: דצ"ד עד"ש באח"ב.

***13 רבי יוסי הגלילי אומר:** מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו המסים מכות... אצבע... יד [10x5=50 1:5]

רבי אליעזר אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים הייתה של ארבע מכות: שפאמר: ישלח בם חרוץ אפו....

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים הייתה של חמש מכות? שפאמר: ישלח בם חרוץ אפו....

***14 כמה מעלות טובות למקום עלינו!** אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דיינו... אלו הכניסנו לארץ ישׂראל ולא בנה לנו את בית הבחירה דיינו.

- **על אחת, כמה וכמה,** טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: שהוציאנו ממצרים, ועשה בהם שפטים....

...**ובנה לנו את בית הבחירה** לכפר על כל עונותינו.

***15 רבן גמליאל היה אומר:** כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח, מצוה, ומרור.

- **פסח** שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קים, על שום מה: על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שפאמר: ואמרתם זבח פסח הוא ליי, אשר פסח על בתי בני ישׂראל במצרים בנגפו את מצרים, ואת בתינו הציל: ויקד העם וישתחוו.

- **מצוה** זו שאנו אוכלים, על שום מה: על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, וגאלם, שפאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עת מצות, כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא נכלו להתמחמה, וגם צדה לא עשו להם.

- **מרור** זה שאנו אוכלים, על שום מה: על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שפאמר: וימררו את חיהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

***16 בכל דור דור חבי אדם לראות את עצמו פאלו הוא יצא ממצרים,** שפאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים.

לא את אבותינו בלבד נאל הקדוש ברוך הוא, אלא אף אותנו גאל עמהם, שפאמר: ואותנו הוציא משם, למען הביא אתנו, לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבתנו.

מגביהים את הכוס עד הללויה.

***17 לפיכך אנחנו חביים להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו:** הוציאנו מעבדות לחרות מיגור לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו שירה חדשה: **הללויה.**